

"Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın meslek-i kudsîsi, hem vücudî, hem sübutî, hem tamir hem hareket hem hududda istikamet hem âkıbeti düşünmek..." Kısaca izah eder misiniz; "hududda istikamet" ne demektir?

"İşte bu sırr-ı dakik içindir ki, enbiyalar çok defa ehl-i dalâlete karşı mağlûp oluyor. Ve gayet zaaf ve aczde olan dalâlet ehli, mânen gayet kuvvetli olan ehl-i hakka muvakkaten galip oluyorlar ve mukavemet ediyorlar. Bu acip mukavemetin sırr-ı hikmeti şudur ki:"

"Dalâlette ve küfürde hem adem ve terk var ki, pek kolaydır, hareket istemez. Hem tahrip var ki, çok sehîldir ve âsândır, az bir hareket yeter. Hem tecavüz var ki, az bir amel ile çoklarına zarar verip, ihâfe noktasında ve firavuniyet cihetinden onlara bir makam kazandırır. Hem âkıbeti görmeyen ve hazır zevke müptelâ olan insandaki nebâtî ve hayvânî kuvvelerin tatmini, telezzüzü için hürriyeti vardır ki, akıl ve kalb gibi letâif-i insaniyeyi insaniyetkârâne ve âkıbet-endişâne olan vazifelerinden vazgeçiriyorlar."

"Ehl-i hidayet ve başta ehl-i nübüvvet ve başta Habib-i Rabbü'l-Âlemîn olan Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın meslek-i kudsîsi, hem vücudî, hem sübutî, hem tamir, hem hareket, hem hududda istikamet, hem âkıbeti düşünmek, hem ubudiyet, hem nefsi emmârenin firavuniyetini, serbestliğini kırmak gibi esasat-ı mühimme bulunduğu dandır ki, Medine-i Münevverede bulunan o zamanın münafıkları, o parlak güneşe karşı yarasa kuşu gibi gözlerini yumup, o cazibe-i azîmeye karşı şeytanî bir kuvve-i dâfiaya kapılıp dalâlette kalmışlar."(1)

Burada, "*Neden iman edenler, o kadar üstün yönlerine ve Allah'ın yardımına mazhar olmalarına rağmen inkar edenler karşısında çok defa mağlup oluyorlar?*" sorusuna iki şıklı cevap veriliyor.

Birinci cevaptan Allah, imtihan gereği kafiri müminin, küfrü de imanın karşısında müstakil bir zit ve düşman olarak yerleştirmiş ki, insanların mahiyetinde potansiyel olarak bulunan kabiliyet ve yetenekler bu çarpışma ve zıtlar ile açığa çıkıp inkişaf

etsin. Şayet kafir müminin karşısında eli kolu bağlı bir şekilde Allah tarafından bağlansa, imanın kıymeti bilinmez, müminin kabiliyeti inkişaf ve inbisat etmez idi. Hem imanın kıymetinin bilinmesi hem de müminin yatmış ve potansiyel olarak bulunan kabiliyetlerinin inkişaf edip gelişmesi için bazen kafirin kabiliyetine, tabiri caiz ise göz yumuluyor. Yoksa Allah bir "**O!..**" emri ile bütün kafirleri bir anda helak edebilir. Allah'ın muradı kafir ile mümini çarpıştırıp mümindeki kabiliyetlerin inkişaf ve inbisat ettirilmesidir. Bu yüzden kafirin bazı galibiyetine müsaade ediyor.

İkinci cevapta ise, kafirin gittiği küfür yolunun ne kadar kolay ve basit olduğuna işaret babında, küfür yolu adem ve tahriptir denilmiştir. Üstad Hazretleri bu manayı bahsi geçen yerde şu şekilde özetliyor:

"Dalâlette ve küfürde hem adem ve terk var ki, pek kolaydır, hareket istemez. Hem tahrip var ki, çok sehîldir ve âsândır, az bir hareket yeter. Hem tecavüz var ki, az bir amel ile çoklarına zarar verip, ihâfe noktasında ve firavuniyet cihetinden onlara bir makam kazandırır..."(2)

Hayır / iyilik, çok şart ve sebeplerin bir araya gelmesi ile oluşan ve vücut bulabilmesi için kudret ve ilim gibi sıfatlara muhtaç olan bir hadisedir. İnsan bu şartları ve sebepleri hazırlayacak kudret ve ilme sahip olmadığı için hayırda eli kısadır. İnsanın elinden sadece **dua, iman, şuur** ve **niyet** gelir. İnsan diğer vücudi şartları tahakkuk ettirecek bir mahiyete sahip olmadığı için, hayra icat noktasında sahip olmakta aciz ve zayıftır.

Ama şer ve günahlarda ise durum tersinedir. Burada yüzde doksan dokuz hisse insana aittir. Zira şer ve günahlar vücut gibi çok şartların bir araya gelmesi ile olan bir şey değildir. Bir tek vazifesizlik ve dokunmak ile şerler oluşur ve müteselsil olarak yıkıp gider. Bir binanın altına konulan dinamitin ateşlenmesi gibi, bir kibrit yakmak ile koca bina çöker gider. O zaman insanın elindeki zayıf ve nispi olan irade, şerde tam bir fail gibi tahribat yapabilir. Zira şer ademi, hayır ise vücudidir. Bu yüzden insan şerde ve günahta etken iken, hayır ve iyilikte ise edilgendir.

Şeytan hayır ve vücut noktasında bir hiçtir. Lakin şer ve yokluk noktasında durum farklıdır. Mesele şeytanın gücü ve kuvveti değil, onun mesleği olan adem ve tahriptir. Yani şeytanın mesleği şer ve tahrip olduğu için güçlü gibi görünüyor. Zira yukarıda da izah edildiği gibi tahrip ve şer bir şartın terk edilmesi ile olabilecek bir şeydir. İşte şeytan o noktada insanın aldatmak ile çok büyük yıkımların ve tahribatların önünü açıp tetikçisi olabilir. Şeytan zatı ve hilesi noktasından gayet zayıftır, ama sebep olduğu müteselsil yıkım ve tahribat o derece dehşetli olabiliyor.

Diğer bir husus, insanın fitratında **nefis, şehvet** ve **öfke** gibi öyle dehşetli hissiyatlar var ki, bu hissiyatlar her daim şeytani dinler ve onun hilesine kabildir.

Nasıl küçük bir anahtar koca motor düzeneğini çalıştırıyor ise, şeytanın zayıf hilesi de insanın nefis mekanizmasını çalıştırıp hareket ettiriyor ve netice de büyük yıkım ve tahribatlara sebep olabiliyor.

Hudutta istikamet, bir kişiyi hak ve doğruya sabit durdurmak ve sevk etmek anlamındadır. Bir insanı hakta sabit durdurmak zor ve vücuti bir şey iken, onu yoldan saptırmak kolay ve ademi bir şeydir. Bu sebeple insanları doğru yolda sevk etmek, doğru yoldan saptırmaktan daha zor ve meşakkatli bir işlemdir. Peygamber Efendimiz (asm)'in mesleği insanları meşakkatli ve zor olan doğru yolda tutmak ve sevk etmek iken, kafirlerin ve şerhilerin mesleği ise insanları kolay ve basit olan batıl yola saptırmaktır. Bu yüzden bazen mağlubiyet kaçınılmaz olabiliyor.

Dipnotlar:

- (1) bk. [Lem'alar, On üçüncü Lem'a.](#)
(2) bk. [a.g.e.](#)